

FRACTIUNILE ORDINARII

88. *Fractiune* este una sau mai multe părți ale unității împărțite într'un număr oare-care de părți eguale.

89. Fractiunile se exprimă prin doi numeri puși unul d'asupra altui, si separați printr'o liniă; astfel sunt: $\frac{1}{2}$, $\frac{2}{3}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{7}{8}$, $\frac{1}{5}$ etc., que se enunță dicendū: jumătate, doue a treia, patru a quinquea, septe a patra, una a opta etc.

Dupe această regulă se vor ceti si fractiunile următore: $\frac{4}{5}$, $\frac{8}{11}$, $\frac{15}{17}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{11}{11}$, $\frac{17}{18}$, $\frac{23}{25}$, $\frac{16}{13}$, $\frac{240}{57}$, $\frac{875}{46}$.

90. Quei doi numeri se chiamă *terminii fractiunii* si quellu superioru se numesce *numeratoru* iar quellu inferioru *denominatoru*.

91. Numeratorulu numeră sau arată quâte părți ale unității coprinde fractiunea, iar denominatorulu arată in quâte părți equali este divisată unitatea: asia fractiunea $\frac{3}{4}$ arată quă unitatea este divisată in patru părți equali, si quă se iaă trei din aqeste părți. Déqua dar asi taiē unū măru in patru părți equali, si as retine trei bucăți din elle, voiū avea quelle trei quarturi ale măruului; aquea que se arată prin această fractiune $\frac{3}{4}$.

Astfelu	4 a quinquea se va serie . . .	$\frac{4}{5}$
	7 a noua	$\frac{7}{9}$
	11 a doue-spre-dece	$\frac{11}{12}$
	6 a trei-deci si una	$\frac{6}{31}$
	36 a noue-deci si septe	$\frac{36}{67}$
	122 a patru-sute-doue-deci si septe	$\frac{122}{27}$
	1800 a doue miș doue-deci si patru	$\frac{1800}{24}$

92. O fractiune pôte fi considerată ca o divisiune allu quaru numeratoru este dividendulu, iar denominatorulu este divisorulu. De unde urmază:

1° Quand numeratorul este eguale cu denominatorulu, atunqu fractiunea pretuiesce unū întregu seu unitate, precum in $\frac{2}{2}$, $\frac{3}{3}$, $\frac{4}{4}$, $\frac{7}{7}$, $\frac{11}{11}$, $\frac{28}{28}$, $\frac{35}{35}$, $\frac{2055}{2055}$ etc.

2° Quand numeratorulu este mai micu dequātu unitatea; asia sunt fractiunile $\frac{1}{2}$, $\frac{2}{3}$, $\frac{4}{7}$, $\frac{9}{12}$, $\frac{12}{17}$, $\frac{5}{8}$ etc.;

3° Quand numeratorulu este mai mare dequātu denominatorulu, fractiunea este mai mare de quātu unitatea: spre exemplu $\frac{7}{2} = 3 + \frac{1}{2}$, $\frac{13}{8} = 1 + \frac{5}{8}$, $\frac{704}{203} = 3 + \frac{106}{203}$;